

Justyna Martyna Brzozowska

**Nowoczesne strategie oceny typów skóry i edukacji zdrowotnej
w dermatologii i kosmetologii**

Modern strategies for skin type assessment and health education
in dermatology and cosmetology

Rozprawa doktorska na stopień doktora
w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauki o zdrowiu
przedkładana Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Promotor: prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Joanna Gotlib-Małkowska

Warszawa, 2025

Streszczenie w języku polskim

Rozprawa doktorska pt. „*Nowoczesne strategie oceny typów skóry i edukacji zdrowotnej w dermatologii i kosmetologii*” stanowi jednotematyczny cykl publikacji poświęconych tematyce konsultacji kosmetycznych na odległość, których kluczowym elementem jest diagnostyka kosmetyczna. Zdalna diagnostyka kosmetyczna pozwala na identyfikację typu skóry, co umożliwia precyzyjną ocenę jej potrzeb oraz dobór odpowiedniej pielęgnacji. Ponadto, pełni ważną rolę edukacyjną w zakresie promowania zdrowia skóry i profilaktyki przeciwnowotworowej.

Zdalna diagnostyka kosmetyczna opiera się na technologiach informatycznych, głównie na Internecie, co redukuje konieczność wizyt stacjonarnych. W czasie pandemii COVID-19 (coronavirus disease 2019) konsultacje na odległość umożliwiły utrzymanie dystansu społecznego. Obecnie wykorzystywane są w przypadku osób mających utrudniony dostęp do specjalisty, jednocześnie są wsparciem dla klinicystów.

W ramach jednotematycznego cyklu publikacji, stanowiących rozprawę doktorską, dokonano przeglądu literatury na temat znaczenia konsultacji na odległość w kosmetologii i dermatologii kosmetycznej. Omawiane w przeglądzie prace koncentrują się na teledermatologii (konsultacjach dermatologicznych), diagnostyce i leczeniu schorzeń dermatologicznych. Ponadto, na edukacji pacjentów w zakresie utrwalania prawidłowych zachowań pielęgnacyjnych, fotoprotekcyjnych oraz profilaktyce przeciwnowotworowej. Analiza omawianych w przeglądzie badań wykazała, iż tworzenie formularzy w zdalnym poradnictwie ułatwia udzielanie spersonalizowanych porad.

W kolejnej publikacji dokonano przeglądu literatury na temat potencjału i wpływu mediów społecznościowych na zmianę zachowań i podejmowanych aktywności w promocji zdrowia skóry. Dostępność mediów społecznościowych na całym świecie daje nieograniczone możliwości przekazywania i zarządzania informacjami. Wyszukiwanie literatury wykazało 1558 prac, z których 23 zostały zakwalifikowane do przeglądu. Trzy publikacje dotyczyły trądziku, 20 publikacji dotyczyło raka skóry, ochrony przeciwsłonecznej i opalania. Interwencje w mediach społecznościowych omówiono w 15 badaniach. Przegląd umożliwił identyfikację interwencji poznawczych i poznawczo-behawioralnych. W badaniach obserwacyjnych i interwencyjnych najczęściej poruszonymi tematami były: ekspozycja skóry na słońce, ochrona przed promieniowaniem UV i nowotworami skóry. Analiza badań obserwacyjnych wykazała, iż media społecznościowe,

według użytkowników, są wiarygodnym miejscem do pozyskiwania informacji na temat zdrowia skóry. Zaobserwowano tendencję wpływu mediów społecznościowych na zachowania użytkowników. Z badań przeanalizowanych w przeglądzie wynika, że częstsze korzystanie z mediów społecznościowych jest istotnie związane z częstszą ekspozycją na promieniowanie UV. Zidentyfikowano, że media społecznościowe skupiają się na wizualizacji. Zdjęcia i obrazy są istotnymi narzędziami wpływu na użytkowników. W badaniach interwencyjnych zauważalna jest tendencja zachęcania odbiorców do reagowania na zamieszczone posty i tworzenia własnych postów. Zaangażowanie użytkowników mediów społecznościowych mierzone jest ilością udostępnianych treści i przyczynia się do zmiany postaw i zachowań w zakresie profilaktyki skóry. Można wnioskować, że interwencje angażujące użytkowników mediów społecznościowych w generowanie treści zwiększają motywację do dbania o skórę.

W kolejnych publikacjach, włączonych do jednotematycznego cyklu publikacji, dokonano opracowania polskojęzycznej wersji kwestionariusza: Baumann Skin Type Questionnaire (BSTQ), wykorzystywanego do oceny typu skóry (tłusta lub sucha; wrażliwa lub odporna; z przebarwieniami lub bez przebarwień; pomarszczona lub napięta/bez zmarszczek). Kwestionariusz jest przydatnym narzędziem w zdalnym poradnictwie.

W publikacji dotyczącej opracowania i walidacji polskiej wersji kwestionariusza Typu Skóry Baumann (BSTQ), w wymiarach: tłusta lub sucha oraz wrażliwa lub odporna, wykazano, że polskojęzyczna adaptacja Kwestionariusza Typu Skóry Baumann (BSTQ) jest rzetelnym narzędziem do oceny typu skóry w powyższych wymiarach, wśród młodej kohorty. Do oceny rzetelności kwestionariusza zastosowano badanie zgodności wewnętrznej (wartość współczynnika alfa Cronbacha). W wymiarze skóra tłusta lub sucha wartości: $\alpha_{\text{raw}}=0,75$, $\alpha_{\text{std}}=0,74$ w teście oraz $\alpha_{\text{raw}}=0,77$, $\alpha_{\text{std}}=0,77$ w reteście, potwierdzone wartościami współczynnika rzetelności Lambda 6 Guttmana w teście $G6=0,79$ i w reteście $G6=0,81$. W przypadku oceny wymiaru skóra wrażliwa lub odporna wartości: $\alpha_{\text{raw}}=0,72$, $\alpha_{\text{std}}=0,74$ w teście oraz $\alpha_{\text{raw}}=0,78$, $\alpha_{\text{std}}=0,79$ w reteście, potwierdzone wartościami współczynnika rzetelności Lambda 6 Guttmana w teście $G6=0,81$ i w reteście $G6=0,85$. W obu wymiarach otrzymane wartości świadczą o dobrej zgodności wewnętrznej testu, czyli zadawalającej rzetelności kwestionariusza.

Kolejna publikacja dotyczyła opracowania i walidacji polskiej wersji kwestionariusza Typu Skóry Baumann (BSTQ) w zakresie oceny przebarwień oraz

zmarszczek. W publikacji dokonano oceny rzetelności kwestionariusza, stosując badanie zgodności wewnętrznej (wartość współczynnika alfa Cronbacha). Wykazano niską zgodność wewnętrzną (w wymiarze skóra z przebarwieniami lub bez przebarwień wartości: $\alpha_{\text{raw}}=0,55$, $\alpha_{\text{std}}=0,54$ w teście oraz $\alpha_{\text{raw}}=0,58$, $\alpha_{\text{std}}=0,54$ w reteście, potwierdzone wartościami współczynnika rzetelności Lambda 6 Guttmana w teście $G6=0,63$ i w reteście $G6=0,63$; w wymiarze skóra pomarszczona lub napięta: $\alpha_{\text{raw}}=0,33$, $\alpha_{\text{std}}=0,25$ w teście oraz $\alpha_{\text{raw}}=0,36$, $\alpha_{\text{std}}=0,33$ w reteście, co znalazło odzwierciedlenie w niskich wartościach współczynnika Lambda 6 Guttmana: $G6=0,47$ w teście i $G6=0,54$ w reteście).

Wykazano, że Kwestionariusz typu skóry Baumann (BSTQ) jest użytecznym narzędziem do oceny typu skóry, w wymiarach: skóra tłusta lub sucha oraz skóra wrażliwa lub odporna. Jego zastosowanie w przypadku oceny skóry, pod kątem przebarwień i zmian związanych z wiekiem, powinno być starannie przemyślane i potencjalnie uzupełnione o dodatkowe podejście diagnostyczne.